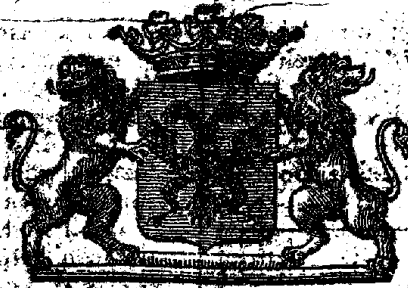

ARNHEMISCHE

COURANT.

Donderdag

den 23 April.

FRANKFORT, den 19den April.

In eenen brief uit Alexandria, van den 14den Maart, leest men, dat een contingent troepen, hetwelk de Ouder-Koning van Egypte aan de Perzische over, op marsch gaat; doch dat men vreest, dat de marsch op den loof over land; bijzonder in de woestijn, en den weg naar Palestina, veel lijden zal. De Egyptische troepen, die lang op de Europeische wijze geöfend zijn en in de krijgsmacht merklijke vorderingen gemaakt hebben, worden thans ook op de Europeische wijze geleerd. De uniform der kavalerie is, behalve het hoofdbedeksel, dat nog uit de roode muts bestaat, volkomen gelijk aan die van de lichte kavalerie der Franschen.

De ~~officiële~~ dagbladen behelzen thans meer het bericht, dat de Grieken, onder den generaal Church, den 17den Maart Vonitza, aan de golf van Arta, veroverd hebben. De Turken hadden zich lang-hardnekkig verdedigd, doch waren eindelijk, wegens volstrakt gebrek aan levensmiddelen, genoodzaakt geweest zich over te geven.

PETERSBURG, den 8sten April.

Het officële dagblad behelst het volgende bericht uit Tiflis van den 19den Maart: — Wij ontvangen de tijding van eene aanmerkelijke nederlaag der Turken bij Achalzick. Deze vesting werd door eene Turksche krijgsmagt van 20,000 man belegerd. De Turken liepen verscheidene malen storm en legden eindelijk twee mijnen aan, om de muren der vesting te doen springen. Dan door het ontzet, hetwelk de Russische opperbevelhebber zond, werden zij genoodzaakt den 16den Maart het beleg op te breken en in wanorde terug te trekken. De generaal-majoor prins Bagratov deed daarop eenen uitval, vervolgde den vijand verscheidene wersten ver, bragt hem een gevoelig verlies toe en veroverde 4 kanonnen, 1 mortier, twee vaandels, eene menigte krijgsvorraad en vele gevangenen, van welke er nog van onderscheidene kanten opgebracht worden.

BERLYN, den 18den April.

Tijdingen uit Dantzig van den 14den dezer geven bericht van eene geweldige overstroming van de Weichsel. De Weichsel doorkruist in de nabijheid van Dantzig eene vlakke, vruchtbare streek, wier akkers en velden, gelijk mede de uitgebreide veeveelt, aan dezen waard bijna het aanzien van een Nederlandsch landschap geven. Aan den linkeroever draagt hij den naam van Dantziger waard en is $4\frac{1}{2}$ mijl lang en 2 à 3 mijl breed. Voor overstromingen wordt deze landstreek beveiligd door eene sterke dijk, die bij ijsgang zorgvuldig bevaakt wordt. Gedurende den strengen en aanhoudenden winter, die reeds van December af is er eene ongelooftelijke menigte sneeuw gevallen, en toen het nu in het laatst van Maart in de hoogere streken door weder werd, ontstond er een hevige handrang van water op de rivier, terwijl de Weichsel intusschen in den omtrek van Dantzig, waar de vorst bleef aanhouden, nog sterk met ijs bezet was. De rivier zwol door den vloed uit Polen al meer en meer op, en den 6den April werd de stroom zoo geweldig, dat bij Vogelgreif en Gemlitz de dijken van den linker oever met onweerstaanbare kracht doorbraken. In weinige uren was de gansche waard overstromd, zonder dat het meerendeel der ingezetenen in dringend gevaar dacht te zijn, daar bij eene dergelijke gebeurtenis in de jaren 1775 en 1813 het water zelden hooger dan een of twee voet werd. De groote menigte gesmolten sneeuw en voornamelijk het ijs in de rivier, hetwelk zich tot eene yervaarlijke hoogte opgestapeld had, beledieden intusschen den geregelden afloop van het water en hetzelfde stroomde al hooger en hooger door de dijkbreuken heen. Spoedig werden de laagste huizen, welke deels in vijftig dorpen deels op de gansche ruime vlakte versirooid liggen, tot aan de daken met water gezet, en nog steeds bleef de rivier aan het wasschen. De dijk werd, in zijn gansche lengte van vijf mijlen, vijf voet hoog overstromd; de bewoners der vlakten vlugteden naar de hoogere huizen en op de torens der kerken. Velen echter moesten er omgekomen zijn, wij er gebrek aan van was. Slechts weinigen hadden hun vee in hoogere streken geborgen, en de overige overviel. Van acht tot tien daerzind stuks rundvee, en een aantal paarden is vermoedelijk geen tiende gedeelte gered gebleven. De dijken der Oostersche kerken en kerktorens opgehoopte menigte menschen had, reeds den tweeden dag gebrek aan de noodige levensmiddelen, en kleine huizen dreeven op den vloed en werden verbroken. Maar nog was de maat des ongeluks helaas niet volgekomen. De ontzettende vloed stortte nu op Dantzig aan, welke stad door twee

van de kleine rivier Matlau doorsneden wordt. De deuren eener sterke sluis werden verbrijzeld en het water drong binnen de stad. De zogenaamde beneden-stad, door de armste volksklasse bewoond, werd plotseling overstromd, de lage huizen der daglooners tot aan het dak onder water gezet en binnen weinige uren voer men in alle straten dezer wijk met schuiten; mannen, vrouwen en kinderen riepen om hulp, en slechts door de grootste inspanning van alle overige ingezetenen was het mogelijk, de ongelukkigen uit den vloed te redden. Dan de woede des waters werd nog niet op. Aanhoudend drong het naar de stad, en zich overal heen baan makende, vereenigde het zich met een meer in deze streken, stortte binnen en buiten de oevers in zee; op den rechter oever werd alles verwoest, en op den linker aanzienlijke huizen, met alles wat zich in dezelve bevond, naar zee gestuurd. Eerst op Zondag, den 12den dezer, begon het water in den waard en in de stad Dantzig langzaam te vallen. Al het mogelijke wordt nu gedaan, om de ongelukkigen bij te staan en een aantal mannen hebben zich vereewigd, om milde giften in te zamelen.

Ook te Koningsbergen en in den omtrek zijn door eene overstroming van de Pregel vele verwoestingen aangerigt. De achterste voorstad en de grachtstraten zijn onder water geraakt. Bij de stad Wehlau zijn onderscheidene bruggen vernield, en eenige huizen in het schependom weggespoeld.

PARYS, den 18den April.

Men verzekert heden, dat de graaf Guilleminot last heeft ontvangen om als Fransche gezant naar Konstantinopel terug te keeren.

Uit opgave der staats-inkomsten blijkt, dat dezelve over de 1ste drie maanden dezes jaars 7,663,000 franken minder bedragen, dan over de 1ste drie maanden van 1828. Sommige dagbladen schrijven zulks daaraan toe, dat het algemeen geen vertrouwen in het tegenwoordige ministerie stelt, waarvan eene zekere lusteloosheid het gevolg is; terwijl zij de overdrijving van het verbodstelsel als eene tweede oorzaak van het afnemen des vertiers beschouwen.

En dagblad van het departement van den Nederrijn behelst het volgende bericht: — Bij zijne leerrede van Zondag den 15den Maart H., gaf de pastoor van Reichshausen aan zijn parochianen kennis, dat hij met den vermaarden Prins van Hohenlohe in betrekking stond, en met overleg van dien doorluchtigen prelaat, ten behoeve van onderscheidene zieken zijner gemeente, onder welke eenige voor ongeneeselijk werden gehouden, een negendaagsch gebed zoude doen; dat hij op Maandag den 23sten dier maand, na afloop der gebeden, op denzelfden tijd als de Prins van Hohenlohe, eene mis zoude doen, en dat de zieken, die deze dienst zouden bijwonen, gedurende de viering zouden genezen. Het negendaagsch gebed had plaats, en op den bestemden Maandag werd de pligtigheid reeds voormiddags te 10 ure door het gelui der klokken aangekondigd. Er kwamen zieken in menigte aan; zij die bijna zielogende waren, werden gezet in armstoelen, die in het koor der kerk geplaatst waren; verscheidene dezer laatsten waren met rijtuig tot aan de deur der kerk gebracht, en met groote moeite had men ze binnen het heiligdom gekregen. Eindelijk begon de ceremonie; de pastoor deed eene aanspraak aan de zieken, en gaf hun daarop de commanie; de mis was gedaan; maar krankten keerden zieker naar huis terug dan zij gekomen waren.

Een brief uit Guadeloupe meldt, dat de slavenhandel weder toeneemt. Onlangs was een schip met slaven door de Engelschen aangehouden; doch door Franschen van Guadeloupe aangevallén, hadden zij hunnen prijs moeten loslaten. De slaven waren daarop naar Dominiqué vervoerd en aldaar in het openbaar verkocht. De briefschrijver meent, dat dit geval ongetwijfeld aanleiding zal geven tot verhandelingen tusschen de Engelsche en Fransche kabinetten.

BRUSSEL, den 19den April.

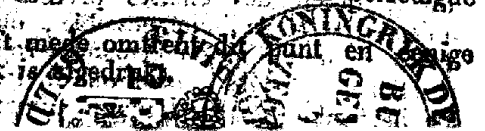
Het rapport der centrale afdeeling van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het ontwerp van wet op de drukpers luidt aldus:

De gouvernements antwoorden op de nieuwe redactie van dit ontwerp zijn over 't algemeen voor kennisgeving aangenomen.

Eenige leden der vijfde afdeeling, terwijl zij voor het oogenblik genoege namen met het antwoord, betreffende de verantwoordelijkheid der uitgevers en der drukkers, zijn niet voldaan met de overige en vinden er geen omtrent het door hunne afdeeling aangemerkte, aangaande de laatste bepaling van art. 1. Zij dringen verder aan op de invoering van het woord *regtstreeks* in 't zelfde artikel, daar dit zijn nut zoude hebben en niets verhindert dat men in deze afwijke van de bepalingen van het bestaande wethoek van strafregt, welke reeds in andere opzichten door het ontwerp zijn gewijzigd geworden.

Drie leden van de 6de afdeeling hebben hun leedwazer te kennen gegeven dat verschillende gewichtige bedenkingen zonder gevolg zijn gebleven, bijzonder wat betreft de vervolgingen op hoorn of laster bij geschrifte, welke men slechts op de aanlagt of ten verzoeke der beleedigde partij wenschte ingezeld te zien.

Een lid der zevende afdeeling heeft mede omfent de punt en andere eene nota overgelegd, die ook is ingedrukt.

« Drie geringe drukfouten moet de centrale afdeeling doen opmerken in het Hollandsch van art. 1. Het woordje *het* voor *misdrif* in den 4den regel is te veel. Eveneens het woordje *er* in den eersten regel der tweede zinsnede. Eindelijk moet voor *en* in den derden regel van de derde zinsnede gelezen worden of »

De beraadslaging over dit ontwerp is bepaald op aanstaanden Donderdag den 23sten dezer.

Mengelwerk.

COUP-D'OEIL SUR LE ROYAUME DES PAYS-BAS EN 1829,
PAR M. H. VAN HERBERGHEM, 2^e EDITION.

Dit stukje heeft onze zuidelijke dagbladschrijvers op eene zonderlinge wijze spoorbijster gemaakt. « Zoo goed is er nog niets over onzen toestand geschreven; — dit stuk wordt anders ontvangen dan de naam « looze verdedigingen der regering; reeds de tweede druk! » — « Uitstekend, » roept een ander uit, « wie had gedacht, dat men in *Tirlemont* zoo goed Fransch schreef. » (Dit was bij abus, want men had kort te voren beweerd, dat aldaar het Fransch de landtaal was) « Jammer maar, dat de schrijver iets goeds in de maatregelen der regering omtrent het onderwijs gevonden heeft! » Hierop volgde twijfel: « Is het wel van den schrijver, die op den titel staat? — Neen het is van...; het is toch ook niet zoo goed als men eerst dacht. Eindelijk: « Het is van een ongekochten ministeriele, het bevat lage vleijerij; — het stuk deugt in het geheel niet. » En het goede publiek moet dit alles maar blindelings aannemen.

Hoe ver komt men toch, wanneer men de waarheid minacht, en zijn oordeel naar personen en partijen, niet naar zaken en gronden, jaagt.

Wij willen onze lezers ook met dit boekje trachten bekend te maken; maar wij hebben te goeden dank van hun gezond verstand en hun onafhankelijk oordeel, om hun te zeggen: gij moet het bewonderen, want het scheldt tegen den minister van justitie; of gij moet het afkeuren, want het scheldt niet tegen den minister van binnenlandsche zaken. Over verschillig, wie het geschreven heeft, is het onderwerp, waarover het handelt, gewis van groot belang.

Men heeft ten onrechte, zegt de schrijver, met minachting van de dagbladschrijvers gesproken; zij zijn de eerwaardige verdedigers der natie. CANNING en CHATEAUBRIANT worden aangevoerd. Zij hebben de klachten, die men hoort, niet te weeggebragt.

« Pour tout peuple enchaîné, il y a quatre manières d'en agir avec les fers qu'ils porte: jouer avec elles à l'Italienne (le Belge n'en sera jamais); les trainer silencieusement; ce que nous avons avant fait; les rompre, c'est ce que nous faisons; puis les rompre, et c'est ce que nous ferons, Dieu et le Roi aidant. »

« Le Belge souffre, c'est un fait: par qui ou par quoi souffre-t-il? C'est ce qu'il faut examiner. » (p. 10.)

Deze vraag willende beantwoorden, merkt de schrijver met recht op, dat men bij ons niet zeggen kan: door het ministerie, zoo als in *Engeland* en *Frankrijk*, want de ministers maken bij ons geen raad uit, elk staet op zich zelf, en men moet dus vragen door welke ministers? Nu antwoordt hij: niet door den minister van oorlog, want de zaak is buiten zijne ambtsverrigtingen; — niet door den minister van financiën, want die komt eerst in zijnen post. De minister van de marine laat nooit van zich hooren. Die van buitenlandsche zaken verdient niets dan lof. Alom bij vreemde mogendheden wordt onze eer met waardigheid opgehouden; in *Konstantinopel* wordt onze gezant boven anderen onderscheiden. Deze bemerking eindigt met de navolgende woorden, welke men gewis niet zonder genoegen lezen zal:

« Tandis que l'Asie despotisme d'Azie nous caresse, que le divan s'ouvre au représentant de GUILLAUME, l'Amérique républicaine nous convie en quelque sorte sur son territoire, pour féderer entre elle et l'Angleterre. C'est à la probité éclairée du Roi que le soin de vider ce débat pacifique est remis. Ainsi perce et s'étend chez tous les peuples, quelles que soient les formes du gouvernement, cette réputation de candeur, de modération et de bon sens, antique apanage des Belges; vertus que le vulgaire croit peu digne d'envie et d'estime, mais qui demeurent et portent leurs fruits, quand des qualités plus brillantes s'éteignent ou s'épervent, après n'avoir engendré que discordes et bouleversemens. » (p. 14.)

De heer VAN GOBBELSCHEID is jong, en zijn laatste rondzandte brief heeft hem weder in de meening hersteld.

Er blijft dus alleen over de heer VAN MAANEN, op wien de geheele last der ontevredenheid rust.

De schrijver verwijt hem met veel bitterheid zijne leer omtrent de nietverantwoordelijkheid; — en hij besluit, dat deze minister vallen moet.

Het besluit van 1815 wordt natuurlijk niet gespaard. Zie hier eene geestige, maar tevens niet weinig overdrevene voorstelling van hetzelve: « Les tyrans féodaux du moyen âge descendent à leurs septifs: vous êtes libres; sortez de prison. On sortait; on marchait sur une trappe, la trappe s'abaissait, et on disparaissait dans les ténémens. Cette trappe c'est l'arrêté de 1815, nos ombrelles sont à St. Bernard. » (p. 21.)

Wij kunnen niet wederstaan nog eene plaats af te schrijven, waar het belang en de uitwerking der drukpers, voor de vertegenwoordigende regeringen, uitstekend goed ontwikkeld wordt: « Dans les petites républiques d'autrefois, les citoyens se mêlaient en personne au gouvernement, se rendaient sur la place pour y causer des affaires d'état, et ces communications orales suffisaient pour entretenir parmi eux l'esprit national. Il y avait donc chez ces peuples toute la publicité nécessaire pour que la liberté ne fût pas en péril. Mais dans les grands états de l'Europe, où tant de millions d'individus ne peuvent gérer la liberté par eux-mêmes, et sont forcés de déléguer leurs droits, dans ces vastes dévants d'hommes et le torrent des affaires privées emporte l'attention, sans que presse quelle publicité possible, on se fait révéler au même, sans la presse comment le gouvernement représentatif aurait-il pu s'établir? » (p. 25.) Hierin ligt juist, maar ook juist, het belang van de dagbladen, en de invloed, dien zij kunnen uitoefenen. Maar tevens blijkt ook hieruit,

hoe veel kwaad kan worden uitgewerkt door zulke bladen, — want zij listig en bedriegelijk zekere denkbeelden en zekere driften verspreiden willen; — dan immers is hun invloed gelijk aan die van de sophisten en de oproepredikers, op de openbare plaatsen in de oude republiken.

Van de drukpers komt de schrijver op het onderwijs, ook dat moet vrij zijn, zegt hij, volgens de grondwet. Wij willen hem niet in de bijzonderheden van dit betoog volgen. Dat de vrijheid van het onderwijs nooit anders dan in het belang der burgers moet beperkt worden, heeft geen betoog noodig; en wanneer men de vrijheid nog verder wil uitbreiden, vervalt men in zonderlinge redeneringen, zoo als b. v.: « De grondwet, » zegt de de schrijver, « moet uit zich zelve worden verklaard, en dan ziet men, dat het onderwijs vrij moet zijn, immers: « elle (la constitution) n'a point rendu la propriété sacrée pour que le père ne put disposer à son gré de sa propriété la plus chère, de son enfant. » Dit herinnert aan het *jus vitae et necis*.

Eene bemerking, die men den schrijver zeer kwalijk genomen heeft, juist omdat zij waar is, en omdat anderen belang stellen in de regering te lasteren, is deze: (De schrijver gaat uit van het beginsel, dat er thans monopolie bestaat, en dit afkeurende, zegt hij:) « Il est juste de Favouer en l'honneur du gouvernement: le monopole existe, mais il est impossible, quoi qu'on dise, de moins abuser d'un abus. Nulle direction politique n'est imprimée aux élèves qui fréquentent les athénées ou les collèges royaux... » Doch nu laat hij er op volgen: « Raison de plus pour renoncer à un arbitraire dont soi-même on ne veut rien tirer. A quoi bon mécontenter sans motif, et tyranniser sans profit? » (p. 31.)

Men bemerkt hier diezelfde wijze van beschouwen, welke men in bijna al de zoogenaamde oppositie-bladen tegenwoordig aantreft, als of de regering een ander en zelfs tegenovergesteld belang had dan de natie; de laatst aangevoerde zin is een treffend voorbeeld daarvan: er kan geen doel zijn voor de maatregelen omtrent het onderwijs, want de regering heeft er geen voordeel van! Dat het welzijn van de natie zelve een genoegzaam motif en profft in de oogen der regering zoude kunnen zijn, wordt niet eenmaal als mogelijk voorondersteld.

Dit valsch begrip, omtrent de regering, is wellicht het schadelijkste, dat door de dagbladen kan worden verspreid; indien het werkelijk algemeen werd, indien de regering en de natie zich wederzijds als vijandige personen beschouwden en tegenover elkander stelden, danielden wij *Nederland* voor verloren; dan ware er, naar ons inzien, geen volks-geluk meer denkbaar. Dit moet de schrijvers, welke hunne vaderlandshede zoo hoog willen doen klinken, inzien, en niet de grondvesten van het gebouw ondergraven; terwijl zij, wellicht ter goeder trouw, zich opdoen als verbeteraars van het gebouw zelve.

Over de vrijheid van het onderwijs handelende, beoondeelt de schrijver ook de bestaande inrigtingen, en hij volgt de aangenomene gewoonte van onze zuidelijke bladen, om namelijk met diepe minachting en in weinigte woorden de hooge scholen te veroordeelen. Wij beschouwen de universiteiten gewis niet als volmaakt, doch gelooven, dat men haar dikwijls onrecht doet. La critique est aisée. Avec un peu d'indulgence, » zegt hij, « on pourrait convenir que le droit public est passablement enseigné parmi nous; » maar verder denkt ook niets. Zoude dit oordeel niet wat al te streng zijn? In die provincien had men sedert de vernietiging van *Leuven*, geene hooge school meer; en het gebied van *Limburg* was verloren. Daardoor oordeelt men niet bij vergelijking, maar op theoretische volkomenheid; en wie weet niet, dat bij een ideaal, alle werkelijke zaken afvallen. In de noordelijke provincien, waar men meer uit ondervinding en overlevering weet wat hooge scholen zijn kunnen, is men minder streng.

Het Latijn en Grieksch, het dicteren, de gemakelijkheid der examens, de collegie- en examen-gelden, de Duitse professoren zijn de voornaamste bezwaren. In alle opzichten zijn die gewis niet ongegrond. Doch men kan niet zonder weerzin bemerken dat welke grofheid de vreemdelingen, die bij onze hooge scholen aangesteld zijn, door velen behandeld worden: « Vous avez ramassé, » zegt de schrijver aan de regering, « péleméle, par les sentiers, impasses et courbours de l'Europe, tout ce qui avait mine de savant; et parfois la mine est trompeuse. » Dit mag geestig zijn, het is zeer overdreven. De regering heeft getracht verdienstelijke mannen te vinden, en is daarin dikwijls zeer goed geslaagd; vele der Duitse professoren hebben aanspraak op de dankbaarheid der *Nederlanders*, en wellicht verdient niet een de beledigende uitdrukkingen, die men zoo hetzinnig tegen hen uit spreekt. Dit is eene verkeerde nationaliteit; in de beschaafde landen heeft men zich voor het hooger onderwijs nimmer tot inlanders bepaald; in de gegeven omstandigheid konde onze regering dit te minder doen, daar dit onderwijs in de zuidelijke provincien zoo lang had stil gestaan. Met bevreemding hebben wij gezien, dat zelfs in de Staten-Generaal die ongegronde klachten herhaald zijn, en vooral dat geen der leden de verdediging heeft op zich genomen van de regering en van personen, die men in hante afwezigheid beledigde.

Omtrent het lager onderwijs doet de schrijver der regering de volgende verwijten. « Nous reconnaitrons hautement l'excellent résultat imprimé à l'instruction primaire, en Belgique parait de justifier, c'est la tête le gouvernement de l'école, et plus d'efforts ont été faits. La Hollande, dont la population, si constamment européenne, lui a servi de guide, et cette fois il était bon de la copier. Grâce à l'encouragement donné à toutes les méthodes qui, en facilitant le travail, économisent le temps, si précieux pour la classe peu aisée, il a été permis d'étendre d'avantage le cercle des études; à douze ans, rien n'empêche qu'un enfant dans nos campagnes sache lire, écrire, connaisse l'arithmétique, soit au écurant de deux langues, et joigne à tout cela une légère connaissance de l'histoire de son pays. Quoi qu'on puisse dire, on n'en était pas là sous NAPOLEON, et les frères de la doctrine chrétienne n'ont jamais eu lieu de se vanter de pareils résultats. Les amis du gouvernement continuent avec quelque apparence de raison, que c'est principalement pour ce qui touche à l'instruction populaire, que le mot surveillance doit être pris dans son acception la plus étendue. » (p. 40.) Hij wil toch de *ignorantins* niet uitgesloten hebben, en dit is in het aangenomene stelsel van vrijheid volkomen juist.

Omtrent het collegium philosophicum zegt hij: le mal, bien exagéré.

le bien, mal interprété, voilà en peu de mots l'histoire de collège philosophique. Dit gelooven wij met hem. Dat het door den Paus facultatief verklaard is, zegt hij, beteekent *défendu*. Wij geven de hoop nog niet op, dat hij zich hierin vergist. De tijd en sommige bisschoppen brengen wellicht nog eenige beterschap in dezen aan. Eene weldaad wordt niet altijd van de hand gewezen, en na al wat onze regering voor de katholieke kerk gedaan heeft, zullen de verlichte burgers van die godsdienst haar wel niet, meer als *dama dona ferentes* beschouwen.

Nu handelt de schrijver over de menigvuldige verzoekschriften. Deze geluigen van de schoonste ontwaking van den publieken geest. Lang heeft men gezweven, eindelijk beklagt men zich over de misbruiken, die tegen de grondwet plaats vinden. Hevig worden de leden der Staten-Generaal berispt, welke voor de dagorde of het nederleggen ter griffie gesproken hebben. Hier begaat de schrijver dezelfde inconsequentie, welke wij bijna in elk blad van de thans vereenigde twee partijen aantreffen en die wij niet onopgemerkt mogen laten. Terwijl zij bewaren voor de *vrijheid* te schrijven, weigeren aan zij alle anderen *vrijheid* van handelen niet alleen, maar ook van denken; zij voeren eene soort van politieke inquisitie in, waar men ongenadig bespot en mishandeld wordt, wanneer men niet dezelfde meening heeft omtrent alle voorkomende punten, die zij wel zoo goed zijn den volke bekend te maken: het verstand en het geweten der leden van de Staten-Generaal behoort daarvoor te zwichten. Dit is eene nieuwe soort van *vrijheid*; of liever zij is niet nieuw: in de Fransche omwenteling heeft men ze reeds zien voorkomen. In het jaar 1802 werd aan de soldaten voorgesteld of zij BONAPARTE tot consul voor zijn leven wilden benoemen zien. Een der generaals deed dit voorstel, met de volgende woorden: « Camarades, il est question de nommer le général BONAPARTE consul à vie: les opinions sont libres, entièrement libres, cependant je dois vous prévenir que le premier, qui ne votera pas pour le consulat à vie, je le fus fusiller à la tête du régiment. Vive la liberté! » Men zoude zeggen, dat vele schrijvers der thans gecoaliseerde oppositie bij dat regiment gediend hadden.

Volgens dat zelfde beginsel behelddigt de heer H. de leden, welke aan de petitien geen genoegzaam gewigt hebben gehecht; die geneend hebben, dat zij meest onderteekend waren door personen, welke door vreemde invloed bestuurd werden, en niet konden oordeelen over derzelver inhoud. Het was, volgens hem, ten opzichte dier onderteekenaars, eene *supposition outrageante, anticonstitutionnelle, qu'interrogés par la chambre sur leurs motifs, admiss à développer leurs réclamations, ils seraient incapables de répondre.* En te beklagen is men, als men in de petitien van arme onkundige leeren voor de *vrijheid* der dagbladen geene aandachtelijke belangstelling ziet.

Wij voor ons verheugen ons met den schrijver, dat de petitien niet enkel ter griffie zijn nedergelegd: wij meenen dat zij alle aandacht verdienen, en wij stemmen met hem in: « Quoi qu'il en soit, les pétitions fondées ou non, attestent une chose: c'est la situation des esprits en 1829 » Wij gelooven ook, dat zij eene goede uitwerking kunnen hebben, en tot de verbetering van wezenlijke misbruiken kunnen voeren. Doch wij houden het tevens voor zeer gewigtig, te onderscheiden, of zij, die verzoekschriften inleveren, met eigene overtuiging handelen, en of zij weten wat zij vragen, dan of zij bloot werktuigen van anderen zijn, die wellicht van andere onkunde misbruik maken. Wanneer men b. v. aan arme, onopgeleide lieden heeft doen gelooven, dat zij minder belasting zullen betalen, indien zij vragen om een ding, dat heet *liberté de l'enseignement, jury*, of iets dergelijks, zoo komt ons, onder verbetering, voor, dat, bij het behandelen van zulke mispelijke onderwerpen, op de gronden voor de zaak, en niet op de petitien kan worden ingegaan; met een woord, dat het weigeren teer wel eene weldaad zijn kan voor hen, die vragen om dat, dat zij niet kennen.

Doch hoe dit zij, wanneer ook de afgevaardigden uit de noordelijke provincien gedwaald hadden, is het eene vreemde verging, dat zij niet hun eigen oordeel en geweten, maar de voorschrijven van anderen zouden moeten volgen; wij zeggen dit meer ten opzichte van de zuidelijke dagbladen. Dan van den heer H., die, in vergelijking van genen, nog meer gematigd is.

Maar zoo men terug tot de *questio juris* betrefst; niet minder heeft men die vrees te vreezen, wanneer het op de *questio facti* aankomt. Zie hier een voorbeeld: « On est dit » zegt de schrijver: « aux yeux de quelques orateurs, qu'il fallait des quartiers pour abriter des diluances aux mandataires du peuple, et ceci n'est point une exagération: la preuve que cela fut dit, c'est que cela fut rélaté; une autre preuve, c'est qu'un honorable député, en appuyant les réclamations de ses concitoyens, crut pourtant devoir parler de l'Armorial de M. 30. » (p. 58.)

Men vraagt om de jurij voor politieke misdaden. Wat dankt u, lezers, wanneer die jurij met dezelfde grondigheid over schuld en onschuld handelt, hoe zoude dan de *vrijheid* van meeningen en daden (in den zin van den Franschen generaal) bevestigd worden!

Doel vertrouwen wij, dat die *voering* genomenheid voor partijen en *voering* zal weg vallen; het onderhouden haasje heeft zelf de strakking, wij moeten het zelf erkennen. Wederzijds is in het zuiden en in het noorden van ons rijk te veel verlichting en zedelijkheid, dat dat men geboor zoude geven aan stokers van *voering*. Wij zijn te meer in de dagen van godiediensthaat; wat katholieken en protestanten met *voering* herinneren, kan slechts dienen, om broederlijke handragt op te hoogen prijs te doen stellen; geene partij heeft ooit anders dan wrede *voering* van die oneenigheden geplakt. Wedra zal ons ook niemand *voering* doet gelooven, dat de belangen der *voering* niet dezelfde *voering* zouden zijn. De maatregelen, die men weker in de *voering* begeerde en in de noordelijke *voering*, zijn thans algemeen *voering* voor alle *voering* erkend, en zij zullen geen twistappel meer *voering*.

De schrijver spreekt echter nog van *voering* en zegt: « Il faut que l'équilibre se rétablisse. Hierin gelooven wij, dat de *voering*, maar zoo er in de wetgeving eenige ongelijkvormigheden gevonden worden, wenschen wij gewis, dat zij worden weg genomen, en wij zeggen, even als hij: « Nous ne voulons pas une liberté à laquelle vous n'avez part » en verder: « Est ce que deux peuples égaux en lumières ne s'eraient pas

dignes de s'entendre? Que gagne-t-on, à se méconnaître? La haine stérilise et tue; l'amitié féconde et vivifie. » (p. 74.)

Over de onderwerpen zelve der verzoekschriften, wordt in dit stukje bijna niets gezegd, zij worden alleen opsomd in den gebiedenden stijl, welke thans in de mode is: « Il faut que le jury nous soit rendu » enz.

Ook de stelling, waarvan men uitgaat: « La Belgique souffre c'est un fait » is niet bewezen; maar de schrijver maakt zelf de bemerking: « On n'était pas victime de ces calamités éclatantes qui retentissent en Europe. Il y avait même une espèce de bien-être à la surface du pays. » En hierop antwoordt hij: « C'est qu'avec toute la bonne volonté du monde, un homme d'état ne rase pas des villages, ne dessèche pas des fleuves, ne comble pas des canaux, ne casse pas les bras à une population laborieuse, aussi facilement qu'il broche une mauvaise loi dans son cabinet. Ce genre de bonheur physique tient au sol et aux habitants; il ne découle pas des institutions. Les bonnes institutions l'améliorent, les plus mauvaises ne sauraient l'anéantir. D'Albe même n'a pu rien sur cette terre, obstinée à produire, quels que soient les pieds qui la foulent... il ne faut savoir gré d'un pareil bonheur qu'à la nature et à l'industrie. Les gouvernemens ne méritent aucune reconnaissance pour le bien qui se fait sans eux » enz.

Dit is de zaak toch al te ver overdreven: wat maakt dan de vruchtbaarste landen arm en ellendig; waarom zijn de boorden van de *Gualquivir* onbebouwd, waarom zijn *Egypte* en *Sicilie* door ongelukkige menschen bewoond? Omdat geene welvaart mogelijk is onder eene slechte regering. En waar die welvaart zoo toeneemt, zulk een hoogen trap bereikt als in ons land, zal elk, die onbevooroordeeld is, daarin de bijkanten van eene goede vaderlijke regering vinden, en zeggen: wat men ook in de dagbladen schrijft, *la Belgique ne souffre pas*. Met al hare gebreken, gelooven wij, dat de regering van ons land beter is dan zij ooit te voren was, en wij twifelen zeer, of er een land is, waar, alles zamen genomen, de toestand boven dien van *Nederland* verkiesselijk zoude zijn. Het ware ondankbaar dit te miskennen.

Doch hieruit volgt geenszins, dat er niet veel misbruiken zouden bestaan, en dat men niet alle pogingen zoude moeten aanwenden, om die weg te nemen. Verre van ons dit te beweren; men zoude zelfs van onzen welstand zeggen kunnen, wat *Voltaire* van de ziel zeide: « C'est un feu qu'il faut nourrir et qui s'éteint s'il ne s'augmente. »

Maar met overdrijving en overijling loopt men groot gevaar van te verwoesten in plaats van op te bouwen, en wij hebben in dit oogenblik veel meer vrees dat de regering te veel dan te weinig toegewe. De duurzame verbeteringen komen juist door zeer langzame, en van alle zijden wel overwogede maatregelen. Daarvan geeft ons *Engeland* het voorbeeld. Doch zoude men niet zeggen, dat bij ons het vaderland in nood is, wanneer niet op eens, zonder verder beraad, op een of twee punten van wetgeving geheel nieuwe maatregelen en beginselen werden aangenomen: het onderwijs; de jurij L. . . onderwerpen, waarover de verbliftste mannen van *Europa* nog oneenig zijn; welke van de verziendste gevolgen zijn, en die, met betrekking tot ons land, nog bijna niet zijn onderzocht. Zulke veranderingen moet men dadelijk invoeren, omdat zij in *globo* bij een aantal petitien gevraagd worden, en omdat men in eenige bladen de *liens communs*, die voor lang daarvoor gezegd zijn, herhaald heeft? Waarlijk, als de wetgeving zich zoó liet wegslepen, dan zoude het gevaar dat wij bezitten; groot gevaar loopen; en men zoude wellicht eenmaal aan de *Nederlanders* verwijten, dat zij het geluk niet hadden kunnen dragen. Wij eindigen dus met den wensch, dat; alvorens eenig besluit omtrent groote veranderingen genomen wordt, nog veel over deze zelfde onderwerpen mag geschreven worden; kan het zijn met dezelfde lewendigheid en bevalligheid, als dit stukje, maar met wat meer grondigheid; en dat men vooral de vraagpunten, met betrekking tot onzen tijd en onzen toestand, behandelde, en niet steeds de algemeene theorien herhaalde, waarover doorgaans geen nieuw licht behooft verspreid te worden, en ook niet wordt. J.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 19den April 1759 werd de tooneelschrijver AUGUST WILHELM IFFLAND te *Hanover* geboren.

Den 19den dito 1790 werd het besluit tot de vervaardiging der eerste 400 miljoen Assignaten in *Frankrijk* genomen.

Den 20sten dito 70 beroofde MARCUS SILVIUS OTTO, achste Romeinsche Keizer, zich zelve van het leven. Hij bereikte slechts den ouderdom van zeven en dertig jaren en regeerde drie maanden en vijf dagen.

Den 20sten dito 1677 gaf *St. Omer* zich bij verdrag aan de Franschen over.

Den 20sten dito 1814 vertrok NAPOLEON van *Fontainebleau*.

Den 21sten dito 64 werd de Evangelist MARCUS door het graauw te *Alexandrië* gedood.

Den 21sten dito 1814 werd er een wapenstilstand tusschen *Frankrijk* en de geallieerden gesloten.

Den 22sten dito 177 onderging SORER, elfde Paus, den marteldood.

Den 22sten dito 1714 werd de bank van leening te *Amsterdam* opgericht.

Den 22sten dito 1676 werd de RUITER, in een gevecht tegen de Franschen DUQUESNE, in het gezigt van den berg *Etna* doodelijk gewond, ten gevolge waarvan hij den 29sten in de baai van *Saragossa* stierf.

Den 22sten dito 1680 zag de Fransche Dichter P. N. DESTOUCHES, te *Tours*, het eerste levenslicht.

Den 23sten dito 1343 werd *Dauphiné* aan den oudsten zoon des Konings van *Frankrijk* in eigendom afgestaan.

Den 23sten dito 1625 stierf PRINS MAURITS in het 58ste jaar zijn onderdoms en werd door zijn broeder ERDERIK HENRIK opgevolgd. PRINS MAURITS werd in het gemeen gehouden voor een der grootste krijgsoffizieren zijner eeuw. Het onthrak hem zelden aan voorzigtigheid en moed. Hij bracht de krijgskunst tot groote volkomenheid en bevestigde den staat, dien zijn vader pas gegrondvest had.

ARNHEM, den 2sten April.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 21 Maart 2 El 2 Palm o. Duim; gewassen 0 D., gevallen 10 D.

Den 22 dito 2 El 0 Palm o Duim; gewassen 0 D., gevallen 20 D.

LEEUWARDEN, den 14den April 1829. — Mijn eenigst Zoonje, een schoon en veel belovend kind, ruim zestien maanden oud, is heden op het onverwachts, onder het geweld van hevige stui- per bezweken. — Dit is de vijfde mijner lievelingen, dien de wijze en goede Hemelsche Vader tot zich riep. — Dabbel ge- voel ik de zwaarte van dit verlies, omdat ik de trouwe gade mis- se, die mij te voren de lasten en smarten des levens hielp dragen.

Mijne betrekkingen en vrienden gelieven deze algemeene kennisgeving voor eene bijzou- dere aan te nemen.

ROBIDÉ VAN DER AA.

Baarde ons, ruim drie jaren geleden, het vertrek van onzen zoo dierbaar eenigen Zoon en Behuwdzoon, FRANCISCUS ANTONIUS JOSEPHUS ERKAMP, naar Batavia, zoo veel verdriet, de onzekerheid over zijn lot, in al dien tijd zoo veel kommer en ongerustheid nog te grievender, was echter voor ons de zekere tijding, die wij nu eerst van zijn overlijden op Weltevrede, ontvingen. God nam hem tot zich den 30sten Maart 1828, in den jeugdigen leef- tijd van 23 jaren, het was juist heden zijn geboortedag, met weemoedige herinnering vieren wij denzelfden; baden nog zoo vurig voor zijn welzijn, toen ons de mare van zijnen dood als verpletterde. Dit verlies treft ons zwaar, alsmede beide zijne hem zoo minnende Zusters. Christelijke onderwerping aan den wil van het wijs- Albestuur, is echter onze bemoediging. — Van de deelneming van Bloedverwanten, Vrienden en Bekenden houden wij ons zonder rouwbeklag overtuigd.

LOBITH, den 17den April 1829.

PETER JANSSEN.
JOHANNA JANSSEN.
Geb. ARNTZ.

PROVINCIE GELDERLAND.
AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 8sten Mei 1829, des middags ten 12 ure, zal door Commissarissen der Negotiatie van den Straatweg van de Grebbe over Arnhem naar Dieren en van Arnhem naar Apeldoorn, ten overstaan van den Gouverneur der provincie Gelderland, of, bij deszelfs absente, door een der leden van de Gedeputeerde Staten en in bijzijn van den Hoofd Ingenieur der provincie, aan het lokaal van het Gouverne- ment te Arnhem, worden aanbesteed:

10. Het MAKEN der AARDEN BAAN of BED- DING tot den aanleg van eenen STRAATWEG van af het reeds bestratte gedeelte des WEGS op den Gal- genberg onder Arnhem, tot aan de Steenstraat te Apeldoorn, met het MAKEN der noodige BRUGGEN en DUKERS, en

20. Het BESTRATEN van den gezegden Weg met de daartoe benodigde LEVERANCIE van MOR- KLINKERS, beide in drie perceelen, bij de bestekken omschreven.

De aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

De bestekken, voor de Aarden baan en de Bestrating, elk afzonder- lijk, zullen, boven en behalven aan het Lokaal van het Gouvernment te Arnhem, ter lezing liggen: te Arnhem in de Logementen het Zwijts- hoofd en de Zon; en in het Koffijhuis bij de Weduwe PULBER- aldaar; te Nijmegen bij HOLTERMAN in den den Rotterdamschen Postwagen; te Zutphen bij WEENIK in den Hollandschen Tuin en bij BECK in de Kroon; te Tiel in den Gouden Leeuw en in het Heeren Logement; te Doersburgh bij TEN DYK in het Hee- ren Logement; te Boemel bij WEIJERS in het Koffijhuis aldaar; te Gulenberg aan het Veer bij VAN HATTUM; te Apeldoorn bij TEN HUYE; te Beekbergen in de Herberg den Smittenberg; te Voorst bij PLANTEN in den Beer; te Brummen aan het Kromhout; te Velt bij BROUWER in de Zwaan; te Dieren in de Kroon; op de Steeg in den Engel bij SMEINK; te Heerden bij de Wed. GER- RITS; te Epe bij BROUWER; te Hatten in den Engel en aan het Katerveer in het Veerhuis; te Pannerden bij VERWAJEN aan het Veer en bij H. OTTEN, opzichter van den Waterstaat; te Lobith bij JANSSEN; te Lent bij de Wed. CRYNEN aan het Veer en bij CASTEN in de Zwaan; te Huissen bij AALBERS; te Millingen bij den Burgemeester RYMERS; te Zevenaar in het Hof van Ber- lijn; te Bemmel bij GORIS; te Tuyl bij Jufvrouw MURMAN; te Heumen aan den Molen; te Grave aan het Veer bij de Wed. VAN HAREN; te Elburg in den Haas; te Hoevelaken in de Doorne- heg; te Harderwijk in het Wapen van Zutphen; te Nijkerk bij H. VAN GREEBOED, JR.; te Barneveld bij SCHUT; te Voorthui- zen bij WILBRINK in het Posthuis; te Amersfoort in den Doe- len; te Utrecht in den Witten Engel; te Zwolle in het Munster- sche Posthuis en bij HEDD buiten de Kamperpoort; te Kampen in den Keulschen Dom en in de Herberg voor de Brug; te Wijhe in den Brabandschen Wagen; te Amelongen bij VOS; aan de Grebbe bij DE RIJDER; te Deventer bij KONINGSVELD in de Halve Maan en in de Moriaan, alsmede aan de Herberg de Dood; te Gorinchem in het Gorinchemsche Wapen; te Hardinxveld in de drie Snoeken; te Werkendam in 's Lands Welvaren; te Sliedrecht in de Zwaan; te Papendrecht in het Reghuis; te Knaan in het Zwijns- hoofd en te Wageningen bij RUTRES aan den Boom.

Zulende bovendien nadere informatie te bekomen zijn bij den Hoofd- Ingenieur F. B. F. J. ERINCK, te Arnhem.

BURGEMEESTER en ASSESSO- REN der GEMEENTE ERMELO, zullen op Woensdag den 13den Mei 1829, des voormid- dags ten elf ure, op het Gemeente-Huis te Nunspeet, in het open- baar aanbesteden:

Het BOUWEN van TWEE LOCALEN tot het bergen van LYKEN en het bewaren van KAREN en DOODGRAVERS-GEREEDSCHAP- PEN, op de aangelegde Begraafplaatsen te Ermelo en Nunspeet, met de daartoe benodigde LEVERANTIE. Waarvan de Voorwaarden, het Bestek en de Teekening van heden af op het gemelde Gemeente-Huis ter lezing liggen.

Nunspeet, den 21sten April 1829.

Burgemeester en Assessoren
voornoemd,
C. L. VITRINGA.
Ter ordonnantie,
E. J. VAN BRONKHORST.

Aan alle daarbij belanghebbende wordt hiermede kennis ge- geven, dat de COMMISSIE van LAND- BOUW in Gelderland hare GEWONE VOORJAARS-VERGADERING zal houden bij- nen Arnhem, op Dingsdag den 12den Mei aanstaande.

De Secretaris der Commissie voorn- C. S. W. J. VAN NAGELL.

REGIMENT HUZAREN No. 6.
AANBESTEDING

REMONT-PAARDEN.

Ingevolge magtiging van Z. K. H. den Kommissaris-Generaal van Oor- log, en onder Hoogstdeszelfs nadere goedkeuring, zal bij de Hoofd- Administratie van het Regiment Huzaren No. 6, in garnizoen te Door- nik, op den 27sten April aanstaande, des middags ten 12 ure, aan het bureau van den Kapitein-Kwartiermeester van het Regiment, eene HERBESTEDING van VYFTIG REMONT- PAARDEN, aan den minst inschrijvende plaats vinden, zijnde de prijs der vorige aanbesteding van den 4den April II. te hoog bevonden.

De voorwaarden zullen ter lezing liggen aan het Bureau van den Heer Plaatselijken Kommandant der stad Utrecht, aan het Bureau van den Heer Plaatselijken Kommandant te Arnhem, en aan het Bureau van den Kapitein-Kwartiermeester van het Regiment.

De aflevering en keuring dezer Paarden moet geschieden op den eer- sten Julij aanstaande, in het garnizoen te Gent.

De Bijjetten van Inschrijving, op gezegeld Papier geschreven, en be- hoorlijk gecacheteerd, inhoudende de in letters geschreven prijs, tot opschrift hebbende: — *Leverantie van Remont-Paarden aan het Re- gement Huzaren No. 6.* — kunnen tot des middags ten 12 ure op den voor de aanbesteding bepaalden dag, in eene aan het Bureau van den Kapitein-Kwartiermeester geplaatste gesloten bus, worden bezorgd. De inschrijvers kunnen, zulk verkazende, bij de opening der bijjetten te- genwoordig zijn.

+++ De Executeuren Testaments in den Boedel en Nalatens- schap van Vrouwe *E. N. DE G. DE V. E. F.*, in leven Weduwe en getoogde *De G. DE V. E. F.*, van wijlen den Wel Edelgeborren Heer PETER ADRIAAN SCHULZ, gewoond hebbende en op den 12den April 1829 overleden te Nijmegen, roepen bij deze op: 10. de Weduwe, Kinderen of andere *De G. DE V. E. F.* van *MATTHIUS PIETER FREDRIK BLANCKEN*, gehuwd geweest met Meisjvrouw *A. A. L. MANS* uit Breda, en 20. al de genen welke verder eenig recht ver- meenen te hebben op de Nalatenschap van genoemden heer *P. E. T. E. A. D. R. I. A. A. N. S. C. H. U. L. Z.* in 1796 te Nijmegen overleden, ten einde zich voor den 20sten Mei 1829 ten Sterfhuize aan te melden en van hun goed recht tot die Nalatenschap behoort te doen blijken.

OVERLEDENE MILITAREN.

Ten Kantore van den Agent *D. H. E. N. H. Y.*, te Gent, Oost- Vlaanderen, kan men Communicatie nemen der Registers, inhoudende de Namen van meer dan 34,000 Soldaten, die, gedurende de laatste oorlogen, in Fransche dienst overleden zijn, en van welke men de echte Doodbrieven kan bezorgen.

Men belast er zich met onderrichtingen te bezorgen, wopens het lot der Nederlanders, die voor het jaar 1815 in Fransche Militaire Dienst geweest zijnde, tot heden in hun vaderland niet zijn terug gekomen.

De Brieven moeten vrachtvrij zijn.

PROFESSOR HOPFMANN'S

Beroemde *S. L. Y. M.* en *M. A. A. G. P. I. L. L. E. N.* a. j. 1800, het verzegelde Reschje, voorzien van een bericht in de Fransche, Engel- sche, Hoog- en Nederduitsche talen, in het belang der buitenlandse verzendingen, heeft de ondergeteekende voor de Stad Arnhem en om- rondt verkrijgbaar gesteld bij den Heer Apotheker *C. H. VAN HARINXMA*, D. L. N. G. H. in wien tevens weder voort- gaande *G. O. M.* te be- kwalen, in Reschje met een bericht.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOTMAATSCHAPPY.

De A G E N T dezer M A A T S C H A P P Y, te *M. R. N. H. E. M.*, maakt bekend, dat de Dienst der Stoomboot tusschen *Rot- terdam* en *Arnhem* met de maand Mei weder zal worden hervat.

Zijnde de dagen van afvaart bepaald: Van Rotterdam elken Zondag des morgens ten 7 ure, sonder en "Arnhem" Maandag des avonds ten 7 ure.

Nadere informatie zijn te bekomen ten Kantore van den Agent op de Beek, alsmede op de dagen der aankomst en afvaart, aan het Lokaal der Stoombootmaatschappij, buiten aan de Kloten te Arnhem.